

Asiakastiedon hallinnan sähköiset ratkaisut sosiaalihuollossa

Kommenttipuheenvuoro

9.6.2008

Maritta Korhonen

Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri

Kommenttien tausta

- Osallistuminen kansallisen terveydenhuollon arkistoinnin ja kansallisten palveluiden määrittelytyöhön
- Osallistuminen YSHP-klusterihankkeen projektiryhmän ja arkkitehtuuriryhmän toimintaan
- Tausta tietotekniikan käytännön työssä (1979-), terveydenhuollon tietojärjestelmien kehittämistyössä (1981-) ja tutkimushankkeissa (1996-)

18.6.2008 **Ei sosiaalihuollon osaamista**

Tietoteknologian hyödyntämisen edellytykset

- **Yhteinen valmistelu, yhteinen sopiminen, päätökset, yhteinen sitoutuminen toimeenpanoon**
- Hajauttaminen - keskittäminen?
- Yhteiset menettelytavat
- Yhteiset standardit
- Yhteinen arkkitehtuuri
- **Ei ylläpidetä kaksinkertaisia järjestelmiä**

Kansallisen terveydenhuollon tietojärjestelmämarkkintuurin tavoitteet

- Potilastietojen sähköinen lainmukainen arkistointi
- Potilastietojen sähköinen lainmukainen luovutus rekisterinpitäjältä toiselle
- Kansalaisen oikeus tarkastella omia potilastietojaan sekä seurata ja valvoa omien potilastietojensa käsittelyä
- Yhtenäinen tapa (tuottaa ja) tallentaa potilastietoja - rakenteisen potilastiedon käyttöönotto
- Yhtenäiset taustarekisterit, termistöt ja koodistot

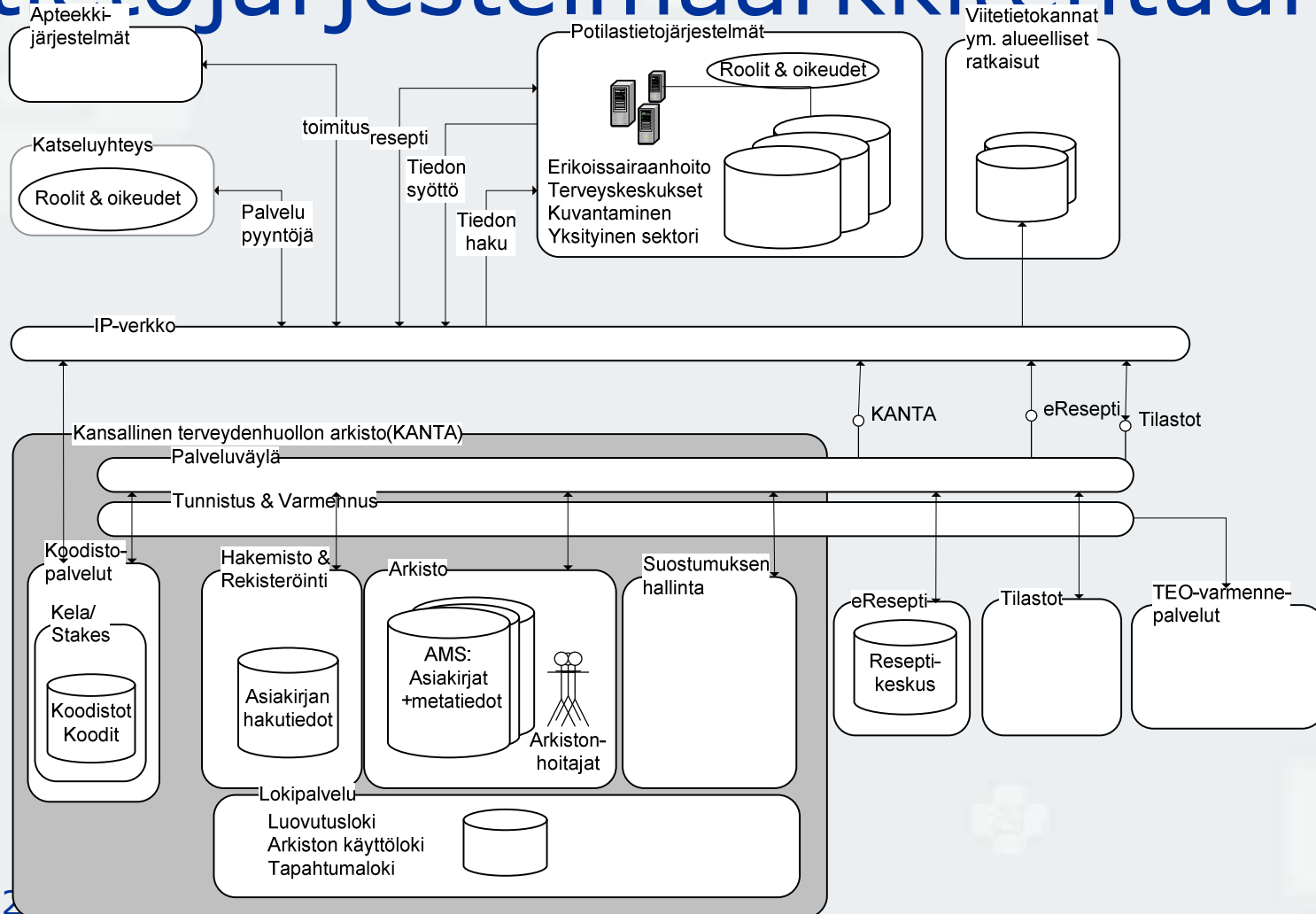

Muistettavaa

- Sosiaali- ja terveydenhuollossa hyödynnettävälle tietoteknologialle asettaa erityisvaatimuksia potilas- ja asiakastietojen arkaluonteisuus.
- Kansallisten tietojärjestelmäpalveluiden käyttöönoton myötä tiedon käyttömahdollisuudet laajenevat ja samalla tulee huolehtia tietoturvasta ja potilaan yksityisyyden suojasta ja organisaatioiden potilastietojen käsittelyn seurannasta ja valvonnasta.
- Asiakirjojen luovutus terveydenhuollossa vain potilaan kirjallisella suostumuksella?
- Aiheuttaako tämä ongelmia sosiaalihuollossa?
- Aiheuttanut erittäin paljon keskustelua terveydenhuollon kansallisen arkistoinnin ja kansallisten palveluiden toteutuksessa!

Terveystietojärjestelmämääräkirje

eArkisto

- Tiedonhaku on osa ammattilaisen työtä: eArkistoa käytetään potilastietojärjestelmien avulla
  - Potilastietojärjestelmät siirtävät asiakirjat allekirjoitettaessa automaattisesti kansalliseen arkistoon
  - Alkuperäinen asiakirja on arkistoinnin jälkeen kansallisessa järjestelmässä
  - eArkistosta luovutetaan kopioita
  - Potilaskertomusjärjestelmät huolehtivat asiakirjojen/tietojen hakemisesta arkistosta
- Hakutiedoista (potilaan suullisella suostumuksella) nähdään, missä potilasta on hoidettu ja milloin
  - Potilaan kirjallisella suostumuksella potilastietojen luovutus arkistosta palvelutapahtumittain tai palvelukokonaisuuksittain tiettyä palvelutapahtumaa tai palvelukokonaisuutta varten

Arkistointi

- Arkistointi on operatiivisen toiminnan tuottaman asiakasdokumentaation (asiakirjojen) lainmukaista säilyttämistä
- Oleellista operatiivisen toiminnan ja arkistoinnin järkevä yhdistäminen
- Lähtökohtana arkistoinnissa asiakirjojen arkistointi
- Mahdollistavatko nykyiset sosiaalihuollon järjestelmät sujuvan **asiakirjallisen** tiedon tuottamisen?

Arkistoinnin tavoite

- Arkistointi (lyhyt/pitkäaikainen, pysyvä) vai operatiivisen toiminnan tuki vai sekä että
- Paikallinen / seudullinen / alueellinen / kansallinen toteutus?
- Asiakastietojen yhteiskäytön ja organisaatorajat ylittävän tietojen luovutuksen tarve? (vrt. Remes-Sievänen: asiakkaiden liikkussa tiedon saanti pitäisi olla helppoa...; Hämäläinen: nyt ei tieto liiku kuin paperilla)
- Lähtökohdan pitäisi olla toiminnassa ja teknisten ratkaisujen pitäisi tukea toimintaa (vrt. palveluprosessit)

Minna Remes-Sievänen

- Erilaiset toimintakäytännöt ja kulttuurit; meidän käytännöt -> toiminnallinen muutos edellyttää aikaa! (vrt. Remes-Sievänen: koulutustarve)
- Kokonaisjärjestelmän luotettavuus, jos jo yksittäisten kuntien järjestelmissä toimivuusongelmia
- "Ongelma on saada käyttäjät tekemään kaikki tarvittavat dokumentit" - vrt. määrämuotoisuus ja "pakottavuus"
- Oman työn kytkeminen organisaation kokonaistoimintaan!
- Nykyjärjestelmiin tarvittavat muutokset ja niiden aikataulu?

Sanna Hämäläinen

- Mitä tietoja arkistoidaan: asiakasdokumentit, päätökset, vrt. laskutustiedot
- Sähköisen asioinnin kehittäminen - haasteita riittää kokonaisuuden hallinnassa, jos jo perusjärjestelmien käytössä on ongelmia!
- Rekisterinpitäjyyden hallinta kuntien ja kuntayhtymien erotessa ja liittyessä yhteen - lainsäädännön (myös muun) kehittäminen
- Määrämuotoisuus (esille myös muissa puheenvuoroissa) +-

Sanna Hämäläinen

- Ei järjestelmien välistä tiedonsiirtoa - helpottaako kokonaisjärjestelmän rakentamista, kun ei vanhaa tietotekniikkapainolastia??
- Hankkeen hitaus ja toiminnan muutoksen nopeus??
- Tuleeko järjestelmällä tietoisesti pyrkiä muuttamaan vanhentuneita (?) henkilökohtaisia (?) toimintamalleja
- Toiminnan vai tietojärjestelmien kehittämistä (vrt. Kauppilan puheenvuoro)
- **Sosiaali- ja terveydenhuollon välinen tiedonsiirto**, vrt. äitiyshuolto, lastensuojelutilanne ensiavussa

Päivi Happonen

- Toiminnan kehittäminen ja järjestelmän sopeuttaminen toimintaan vai toiminnan muuttaminen järjestelmiä kehittämällä?
- Sähköisen tiedonhallinnan arkkitehtuuri ja tiedonohjausjärjestelmän integrointi palveluprosessiin (palvelupyyntö, vastaanotto...päätös, toimeenpano, arkistointi) - toimiiko prosessi näin - terveydenhuollossa herättänyt paljon keskustelua?
- Operatiivisissa järjestelmissä ei tallennettaisi tietoa vaan kaikki talletettaisiin (keskitettyyn kansalliseen) arkistoon (vrt. Kanta terveydenhuollossa?)
- Arkisto-käsitteen muuttuminen!!! Operatiivinen toiminta ja sen tuki nousee voimakkaasti esille myös arkistossa
- **Metatietojen** kytkeminen operatiiviseen toimintaan?

13.6.2018
päättökäisiä luokituksia syytä välttää (vrt. Stakesin palveluluokituksen käyttö metatietojen käsittelyssä)

Annakaisa Iivari

- Olemassa olevat järjestelmät: vanhat rasitteet vai uudet mahdollisuudet
- Vastuukysymykset: kuka vastaa kehittämisen suunnasta ja kuka toteuttaa kehittämisen ja MUUTOKSEN? Nyt useita eri toimijoita, joilla (välillä näin tuntuu) erilaisia intressejä kehittää asioita
- Kustannuskysymykset: kuka maksaa järjestelmien kehittämisestä ja käytöstä aiheutuvat kustannukset?
- Historiallinen kehitys - eteneekö se eteenpäin?
- Perustietojärjestelmien kehittymättömyys viitetietokanta-arkkitehtuurin ongelmana - ratkeako kansallisessa ratkaisussa?

Annakaisa Iivari

- Vapaaehtoisuudesta pakollisuuteen: lainsäädännön kehittäminen määrää kehittämisen ja tietojärjestelmien suunnan vai päinvastoin?
- Kela erillisenä toimijana - kansalaisten luottamusta pyritään ylläpitämään pitämällä erillään eri toimijat (toiminnallisen järkevyyden kustannuksellakin) ja korostamalla tietoturvaa - onko jatkossa toisin?
- Toimittajien aikataulut ja kyky toteuttaa tarvittavat muutokset
- Jatkokehittämisen pitäminen mielessä - siitä huolimatta tavoitteellinen ja priorisoitu toteutus

Antti Holmroos

- Toiminta-arkkitehtuuri, tietoarkkitehtuuri, tietojärjestelmäarkkitehtuuri, teknologia-arkkitehtuuri - kuka vastaa mistäkin, vrt. terveydenhuolto?
- Palvelukeskeinen arkkitehtuuri ok - mutta kuka tuottaa kunkin tason palvelut (toiminnallisesti ja teknisesti) ja kuka vastaa kehittämisen kustannuksista (vrt. toimittajakohtaiset suljetut järjestelmät ilman avoimia rajapintoja)?
- Vrt. palvelutapahtuman ja palvelukokonaisuuden identifiointi terveydenhuollossa erityisesti organisaatioiden ja järjestelmien välillä - kuka tuottaa palveluna ja kenelle - tuottajia riittänee mutta miten avoimina ja yhteensopivina?
- kalvo 16 erinomainen, miten käytännössä mahdollistetaan sen mukainen eteneminen erityisesti avoimina toteutuksina eikä "toimittajakohtaisina monoliittisina ratkaisuinä"

Yhteenvetoa

- Kokonaisuuden hahmottaminen ja kokonaisuuden kehittäminen oleellista - irti osaoptimoinnista ja järjestelmäkohtaisesta kehittämisestä
- Mitä halutaan ja missä järjestyksessä - **priorisointi!**
- Periaatteet ja määrittelyt selvästi dokumentoituja ja yhteisesti hyväksytyjä ennen toteutuksen käynnistämistä

Yhteenvetoa

- Yhtenäiset koodistot ja taustatiedot pakollisiksi kaikille - koodistojen ylläpito ja soveltamisohjeet edellytyksenä rakenteiselle tiedolle
- Prosessi - järjestelmä - arkistointi
- **Mikä on häntä ja mikä on koira ja kuka heiluttaa mitä?**

Kiitos!

maritta.korhonen@kuh.fi